BENKOELLEN

KRACHTENS HET LONDENSCH TRACTAAT VAN 17 MAART 1824.

DOOR

P. H. VAN DER KEMP.

In mijne voorafgaande bijdrage, gepubliceerd in dl. LIV (1902) van dit tijdschrift, bl. 313 vv. heb ik verhaald hoe wij ons verplicht zagen Malakka met Singapore en de Hindostansche factorijen prijs te geven, ten einde uitsluitend meester op Sumatra te kunnen worden. Aldus luidde art. 9 van het tractaat van 1824 in den aanhef: „De factorij van fort Marlborough en al de bezittingen van Groot-Brittannië op het eiland Sumatra worden bij dezen afgestaan aan Z. M. den Koning der Nederlanden.”

Overigens hadden wij Malakka onvoorwaardelijk met archieven en al aan de Engelschen gelaten; doch met het gevoel van kleinheid, dat onze diplomatie in zoo'n hooge mate kenmerkte, er geen bezwaar tegen gemaakt, dat van Engelsche zijde eene nota aan het tractaat was toegevoegd, — hetwelk van dezelfde kracht zou zijn als het tractaat zelf! — en waarin ten aanzien van Benkoelen het volgende stond opgeteekend:

„Niet minder is het de pligt van de Britsche Plenipotentiarissen om de belangen der inboorlingen en kolonisten, aan de aloude factory van Engeland te Benkoelen onderhoorig, aan de welmeenende en vaderlijke bescherming van het Ned. Gouvernement aan te bevelen.

„Die aanbeveling is te meer noodzakelijk, uithoofde dat pas in den jare 1818 met de inlandsche opperhoofden tractaten gesloten zijn, door welke derzelver toestand grootelijks werd verbeterd. Daarbij werd het systema van gedwongen cultuur en leverantie van peper vernietigd, de rijstteelt aangemoedigd, de betrekkingen tusschen de landbouwende klassen en de opperhoofden der districten geregeld; het eigendom van den grond aan de laatsten toegekend, en een einde gemaakt aan alle tusschenkomsten in de bijzonderheden van het huishoudelijk bestuur, door de verwijdering der Europeesche residenten van de buitenposten, en het vervangen derzelven door

inlandsche beambten; alle welke maatregelen berekend waren, om de belangen der inboorlingen aanmerkelijk te bevorderen."

In waarheid was dit niets anders dan *humbug*; wij onderwierpen er ons niettemin aan, door, overigens niet onaardig, op de Engelsche nota te antwoorden:

"Ter ondersteuning van de berigten, vervat in de laatste nota van de HH. Br. Gevolmagtigden, ten opzichte van Benkoelen, hebben hunne Excⁿ. aan de ondergeteekenden medegedeeld de twee conventiën, respectievelijk geteekend den 23 Mei en 4 Juli 1818, te eener zijde door den Luitenant-Gouverneur van dat etablissement, en ter andere door de hoofden van eenige naburige stammen (a). Men heeft insgelijks ter hunner kennisse gebragt eene depêche van den Gouverneur-Generaal in Rade, gedagteekend van Fort William den 9 Mei 1823, volgens welke de Britsche administratie op het Fort Marlborough den alleenhandel in peper afgeschaft, de rijstteelt aangemoedigd en de betrekkingen der onderscheidene klassen van inboorlingen zoo onderling als met hunne hoofden, op een vasten en eenparigen voet heeft gebragt. Voor zooverre nu de ondergeteekenden zich niet bedriegen, door te veronderstellen, dat het oogmerk dezer schikkingen geweest is, om den bloei van den kolonialen landbouw te verzekeren en den overlast voor te komen, welke dikwijls het gevolg is van eene onmiddellijke aanraking tusschen eene inlandsche bevolking en de ondergeschikte magten van eene vreemde administratie, strekt het hun tot een groot genoegen te kunnen zeggen, dat de ingezetenen, welke belang hebben bij den tegenwoordigen staat van zaken, wel verre van terugwerkende maatregelen te duchten te hebben, integendeel de hoop kunnen voeden, dat het nieuwe Gouvernement op hunne verkregene regten en hun welzijn zal acht slaan, en, hetgeen de ondergeteekenden vooral wenschen te waarborgen, dat hetzelfde de artikelen der reeds vermelde overeenkomsten zal doen naleven, op grond van welke de ingezetenen van Pasummah Ulla Manna en andere binnenlandsche bevolkingen het gezag erkend en de bescherming aangenomen hebben van de Engelsche Oost-Indische Compagnie, behoudens echter de bevoegdheid, om met volkomen goedvinden der belang-

(a) Het contract van 23 Mei 1818 vindt men afgedrukt op bl. 324 dl. XXVIII van het tijdschrift van het Bataviaasch Genootschap. Het is eene bijlage van een lezenswaardig artikel: „over het landschap Pasemah Oeloe Manna en zijne tijdelijke onderwerping door Sir Thomas Raffles", medegedeeld door H. Visser.

hebbende partijen, andere soortgelijke voorwaarden in derzelver plaats te stellen, wanneer de omstandigheden eene verandering noodzakelijk zouden mogen maken."

Welk een gewicht de president van den *Board of Control*, de heer Wynn — met Canning de onderhandelaar van Engelsche zijde — aan deze diplomatieke victorie hechtte, blijkt uit zijn schrijven dd. 6 Maart 1824 aan het *Geheim Comité* voor de Oost-Indische zaken te Londen, waarin hij van de grondbeginselen kennis geeft, die in het weldra te sluiten tractaat zijn opgenomen; het overgrootste gedeelte van het stuk is uitsluitend aan het hier medegedeelde over Benkoelen gewijd! (a)

De waarheid omtrent de luttele beteekenis der Rafflesiaansche contracten hebben onze Commissarissen ter overneming van Benkoelen aan het licht gebracht; nevens hunne bevindingen over den treurigen staat van het gewest, legde men het brutale geschrijf van den Engelschen resident Prince en zijne landgenooten, om eene bijdrage te meer te erlangen omtrent de waarheidsliefde dezer menschen.

Ten einde met verkortingen naar verschenen opstellen van mijne hand te kunnen verwijzen, zij herinnerd aan de volgende stukken in de Bijdragen:

Eene Bijdrage tot E. B. Kielstra's opstellen over Sumatra's Westkust in dl. XLIV (1894), bl. 257; en

Sumatra's Westkust naar aanleiding van het Londensch tractaat van 13 Augustus 1814 in deel XLIX (1898), bl. 205.

Het eene verkort *Westkust I*, het andere *Westkust II*.

De Nederlandsche Factorijen in Vóór-Indië in den aanvang der 19^{de} eeuw in dl. LIII (1901), bl. 502: *Factorijen*.

Het verblijf van commissaris Van den Broeck op Bali van 18 December 1817 tot 24 Juni 1818 in dl. L (1899), bl. 331: *Bali*.

Raffles' Atjeh-overeenkomst van 1819 in dl. LI (1900), bl. 159: *Atjeh*.

I.

Toen de Britsch-Indische regeering op het einde van 1824 het tractaat ontvangen had, haastte zich de gouv. gen. Amhurst, opvolger van lord Moira, onzen Gouv. Gen. dd. 30 December 1824 te verzoeken, de Engelsche bezittingen op Sumatra onverwijd over te nemen, zij het ook, dat de datum van 1 Maart 1825 in het

(a) Zie den brief in bijl. 10 mijner verh. *Nederlandsche factorijen* Bijdr. dl. LIII (1901), bl. 502; ov. 218.

tractaat als laatste termijn was vastgesteld (a). Te Batavia was men echter door gebrek aan troepen verhinderd het verzoek gevolg te geven (b). Ook toen de legercommandant De Kock dd. 9 Februari 1825 een nader advies over de militaire bezetting inzond, ving hij aan er op te wijzen, hoezeer van een leger sterk ongeveer 14,000 man, circa 6500 man over alle de residentiën van Java verspreid lagen. Hij herinnerde er echter mede aan, dat de Engelschen slechts over de verschillende posten van Sumatra's Westkust 'n 900 Bengaleezen en 'n 80 Europeanen in bezetting hadden, en dat kolonel De Stuers slechts 5 à 600 man noodzakelijk achtte (c). „Indien het derhalve mogelijk ware”, vervolgde het rapport, „zoude ik niet aarzelen om Uwe Excellentie voor te stellen, om een gelijke magt naar Sumatra te zenden als de Engelschen daar hebben; dan van 6500 man wijd en zijd verspreid en waaronder de invaliden, de officieren, de élèven bij de Militaire School en alle werklieden gesteld worden, is het onmogelijk 900 man af te zonderen; maar aan den inhoud van het tractaat moet voldaan en minder dan 5 à 600 man mogen niet verzonden worden. Van hier en van Samarang alleen kunnen die genomen worden....

„En daar het mij wijders gebleken is, dat het gouvernement van Bengalen zoogenaamde locale troepen in dienst heeft, geloof ik, dat het dienstig zoude zijn, den kolonel De Stuers te magtigen om wanneer daartegen van de zijde der Engelsche autoriteiten geen bedenkingen zijn en hij zulks dienstig oordeelt, zoodanige manschappen in onzen dienst over te doen gaan en daar het onmogelijk is, te bepalen, welk geschut voor het fort Marlborough en Natal noodig is, zal de officier, welke deze plaatsen overneemt, moeten trachten het geschut, dat zich in die en andere forten bevindt, van de Engelsche autoriteiten over te nemen. of zoo zulks niet geschieden kan, in leen te behouden, totdat van hier in die behoefte zal kunnen worden voorzien.”

In overeenstemming met dit advies werd bij besluit dd. 17 Februari 1825 de overneming bevolen (d). Slechts 525 man troepen werden aangewezen; de „locale” soldaten der Engelschen zouden in onzen dienst kunnen overgaan, gelijk inderdaad geschiedde; tot commis-

(a) Zie bijl. 1.

(b) Zie het besluit dd. 6 Februari 1825 in bijl. 12 *Factorijen*.

(c) Zie dit gedeelte van De Kock's rapport in Kielstra's *Sumatra's Westkust*, Bijdragen dl. XXXVI (1887), bl. 117.

(d) Verg. *Factorijen* noot b op bl. 507; ov. 223. En *Westkust I* bl. 525; ov. 65.

sarissen voor de overneming werden benoemd H. de Stuers, resident en militaire commandant te Padang, zoomede B. C. Verploegh, collecteur der landelijke inkomsten, in commissie te Padang.

Reeds waren onze soldaten van Java naar Padang vertrokken, toen onze Landvoogd een brief ontving van den Engelschen resident te Benkoelen J. Prince. Diens schrijven dd. 8 Maart 1825 berichtte, dat het bestuurshoofd niet langer op de verschijning der onzen verlangde te wachten, zoodat hij dreigde het gansche etablissement vóór onze komst op te breken (a)!

De Landvoogd drukte in zijn antwoord dd. 31 Maart de verwachting uit, dat de resident tot dien maatregel, zoo strijdig met de vriendschappelijke verhoudingen, tusschen Engeland en Nederland bestaande, niet zoude overgaan (b). Dit is dan ook niet geschied.

Den 2ⁿ April 1825 kwamen onze commissarissen ter reede van Benkoelen en den 6ⁿ d. a. v. had de plechtige overgave plaats (c).

Volgens de rapporten van resident Prince aan zijne regeering, betreurden de ingezetenen het vertrek der Engelschen ten diepste; het lust hem onze komst aldaar te schetsen als die van een inval van barbaren! Zoo had men te Benkoelen wonen een Madoereesche panembahan-familie, die in 1734 na de verovering van Madoera door de Nederlandsche O. I. C. derwaarts was uitgeweken. Na de herstelling van ons gezag maakte commissaris Van den Broeck kennis met een dier leden op Bali, waarheen deze door Raffles was gezonden om tegen ons te intrigeeren (d). Drie hunner nu requesteerden dd. 6 October 1824 bij resident Prince. Zij verklaarden met huivering vervuld te zijn op het bericht van de komst der Hollanders; requestanten wilden met de Engelschen weggaan en verzochten ondersteuning, zoomede het overnemen hunner landelijke bezittingen door het Engelsch bestuur (e). De resident zond dit geschrift naar Calcutta; in zijne missive dd. 9 October 1824 steunde hij het verzoek, o. a. met er op te wijzen, dat gansch Benkoelen sidderde bij het vernemen van de komst der niets ontziende Hollanders (f).

Dit request was de voorlooper van een ander, geteekend door

(a) Zie bijl. 2.

(b) Bijl. 3.

(c) *Westkust I* bl. 526—527; ov. 66—67.

(d) Zie *Bali* bl. 374; ov. 44.

(e) Zie bijl. 4.

(f) Zie bijl. 5.

41 specerij-planters; maar dezelfde namen leest men er voor verschillende ondernemingen, bv. W. T. Lewis 6 maal enz. Er komen ook namen voor, die ons door het Raffles' bestuur familiaar zijn geworden, zoo Francis Inglis en W. Inglis: door de *Memoir-correspondentie* is die Inglisnaam ons vertrouwd; zoo miss Salmond, die aan kapitein Salmond's raid naar Palembang herinnert; zoo Sam. Garling, wel bekend uit de Lampong- en ook uit de Palembangtwisten; zoo Robt. Bogle, van wien we nog hooren; zoo W. T. Lewis, tekenende voor het bekende Britsch-Indische handelshuis Palmer en Co. Wat wilden deze belanghebbenden? De specerij-cultuur was onder Raffles bijzonder aangemoedigd geworden en daardoor inderdaad tot zekeren bloei gekomen (a); voor de Benkoeleesche specerij b.v. betaalde men minder invoerrecht bij aanbreng in Britsch-Indië; ook plaatselijk had men eenige voorrechten. Belanghebbenden verzochten nu, dat dit geringer invoerrecht zou worden gehandhaafd en dat bij de Nederlandsche autoriteiten stappen gedaan werden om de plaatselijke voorrechten mede tijdelijk in stand te zien blijven (b).

Het Plantersbestuur bood het stuk dd. 18 October 1824 resident Prince aan, met nederig verzoek om het naar Calcutta door te zenden, vergezeld van een gunstig advies.

De resident liet zich niet bidden. Hij legde het request over, onder opmerking, dat het bericht van Benkoelens afstand bij alle ingezetenen de diepste ontroering had teweeg gebracht (c).

Eenige maanden later deden zich ook de ingezetenen van Poeloe Pinang over deze aangelegenheid hooren. Een door 21 personen geteekend request wees er op, dat de specerijhandel voor Engeland geene toekomst meer had, nu ook Benkoelen in handen der Hollanders kwam. De vermindering van invoerrecht, die tot dusver door de Engelsche wetgeving was geschonken aan met Engelsche schepen ingevoerde specerijen, bestond ook voor aanvoer van vreemde, gelijk de Nederlandsche specerijen en was dus in zoover geene aanmoediging voor de Britsch-Indische planters; daarom verzochten dezen, dat zij geheel van recht werden vrijgesteld (d). Ook dit request werd met ondersteunend advies aan het bestuur der O. I. C. opgezonden, terwijl het Pinangsch gouvernement verklaarde »the

(a) Rapport onzer commissarissen in *Westkust I* 531; ov. 71.

(b) Zie bijl. 6..

(c) Zie bijl. 7.

(d) Zie bijl. 8.

encouragement to the cultivators of spices highly desirable, with a view to render monopoly useless, and assist in realizing the prospects entertained of an entire freedom of trade".

Onze regeering had al dit gewurm tegen het aanstaand Nederlandsch gezag in de hand gewerkt, door het dralen met de overneming. Zelfs berichtte resident Prince, die natuurlijk in het verzet groeide, bij brief dd. 6 December 1824 aan Calcutta, dat de hoofden van plan waren zich tegen het optreden van de nieuwe regeering te verzetten! (a).

Onder deze weinig aantrekkelijke gezindheid der officieele en particuliere elementen, namen onze commissarissen De Stuers en Verploegh den 6ⁿ April 1825 Benkoelen over (b). Den 31ⁿ Juli d. a. v. deden zij onze regeering rapport over de Engelsche toestanden. Land en volk heetten "rustig", doch "de werkelijke geestgesteldheid" was moeilijk te bepalen; de bevolking had eene natuurlijke geneigdheid tot persoonlijke wraakneming; de politie was steeds "ontoereikend" bevonden; de misdaden door de grooten bedreven, bleven "steeds ongestraft". Commissarissen gaven eene beschrijving van het politiewezen "eene der gebrekkigste takken van het bestuur". De bevolking was "als het ware levendig gehouden door eene publieke uitgave van weinig minder dan 'n f 100,000 's maands; naar den gewonen loop van zaken verspreidde zich deze som min of meer onder alle de inwoners van en onmiddellijk in de nabuurschap van Benkoelen". Men trachtte het liefst zonder te werken aan den kost te komen, en daar de nieuwe regeering deze kunstmatige ondersteuningsmiddelen niet voortzette, sprak het vanzelf "dat de schok, welke de overgang van het bestuur moet veroorzaken, overgroot is, en op de gansche bevolking van aanmerkelijken invloed moet zijn". Ingevolge "het in het openbaar geproclameerde en hoog klinkend beginsel van vrijen handel en vrije cultuur", waren alle bronnen van welvaart op de buitenposten van Moko-Moko om de noord tot Kroë om de zuid verstikt, en de pepercultuur "het eenigst natuurlijk product van het land, geschikt voor den uitvoer", bleek er vernietigd. De Europeesche residenten

(a) Zie bijl. 9.

(b) Daarentegen leest men op bl. 83 van Danvers' rapport van 1887 over het Londensche Indisch archief: "The civil establishments and stores were taken from fort Marlborough by the Company's ship *Repulse* to Prince of Wales' island and Singapore on the 5th July 1825. *The Island was there upon taken possession of by the Dutch.*" Trouwens van het bezit nemen van een eiland kon ook geene sprake zijn.

dier buitenposten fungeerden tevens als handelsagenten; zij waren echter nog onder Raffles vervangen door inlandsche officieren, welke even vreemd aan die landen waren als de vroegere residenten, terwijl de laatsten in hunne handelswerkzaamheid door Europeesche agenten waren vervangen „misschien van een minderen stempel”. De „liberale beginselen, die met zooveel nadruk als ingevoerd zijn opgegeven”, bestonden „voornamelijk op 't papier”. De voorstelling, alsof tengevolge van deze hervorming de bevolking onder eigen hoofden was gekomen, heette ten eenenmale bezijden de waarheid. Die *inlandsche officieren* toch waren „van een te voren bestaan hebbend Boegineesch corps”, afstammelingen namelijk der Boegineesche familie Daing-Mabeelah en der Madureesche prinszen, „voorheen als vlugtelingen hier aangeland”. In werkelijkheid, verklaarden Commissarissen, „zijn deze menschen even vreemd aan de bevolking van Kroë, Manna, Saloemah e. a. als de Europeesche ambtenaren bevorens waren, dewelke daarenboven nog het voordeel hadden, van door eene meer beschaafde en Europeesche opvoeding, en de hoedanigheid zelve van Europeanen, meer op het volk te vermogen, dan deze inlandsche hoofden, die, behalve de roode uniform, niets imponerends bezaten”. Bovendien waren die hoofden nog op den 1ⁿ Maart 1825 door het Engelsch bestuur ontslagen; slechts een gedeelte, bestaande uit een vaandrig en eenige weinige manschappen, „eigenlijk niets anders dan politie-dienaren”, waren blijven voortbestaan. De manschappen van het Boegineesche corps waren feitelijk „meest slaven en pandelingen der inlandsche officieren”. Commissarissen achtten, op grond van vrij authentieke rapporten, deze officieren met hun aanhang „steeds lastige en gevaarlijke sujetten voor de politie”, waarom zij voorstelden om de officieren „als supernumerair” bij de troepen ter Kust in te lijven, „met vrijlating aan de kapiteins en oudste luitenants, welke van de Engelsche pensioenen erlangen om al of niet daaronder begrepen te worden”. — Den handel achtten Commissarissen „geheel verloopen”; het monopolie der Compagnie en harer dienaren was wel bij de vrijverklaring der haven ingetrokken, doch had „nimmer opgehouden te bestaan”. — De landbonw, door het vorig bestuur in de onmiddellijke nabijheid van Benkoelen aangemoedigd, kon met betrekking tot de specerijen „in een voordeeligen staat” geacht worden. Door de afschaffing van alle rechten was de residentie „in stede van in welvaart toe te nemen, zichtbaar achteruitgegaan, ofschoon men door dien maatregel heeft gehoopt, den handel van Padang

af te trekken". Rapporteurs verklaarden intusschen niet, welk verband er tusschen afschaffing en achteruitgang kon bestaan. — De peper werd door de agenten der Compagnie op de buitenposten ingekocht voor de bevolking tegen 3 realen de 112 Engelsche ponden; de cultuur ging echter steeds achteruit, doordien de planters "zelfs tegen dezen lagen prijs steeds met moeite en dikwijls in het geheel geene betaling ontvangen hebben, en wanneer nog die betaling geschiedde (alzo die malversatie toch wel niet altijd kon plaats hebben) werden die reeds zoo verarmde planters in lijnwaden betaald, waarop twee à drie kapitalen werden geprofiteerd". Een der agenten, verhaalden Commissarissen ter nadere aanduiding van de toestanden, was verdrongen en had uitgebreide, ingewikkelde rekeningen met de planters van het district Saloemah achtergelaten, "aan welken dezelve noemenswaardige sommen gelds schuldig is gebleven". De inlandsche officieren hadden mede uitgebreide zaken met de peperplanters uitstaan "en een groot aantal brengen hunne reclames voor noemenswaardige sommen in voor geleverde peper gedurende de laatste vier jaren"; de uitbetaling der tractementen van eenige voorname inlandsche hoofden had ook sinds de laatste elf maanden niet plaats gehad; "dat alles zijn bewijzen", meenden Rapporteurs, "voor de onderdrukking, waaronder de inwoners der buitendistricten hebben gezucht." — Van een weerzin tegen het nieuwe gezag, bemerkten Commissarissen dan ook niets. De meeste voorname hoofden van de buitenposten waren hunne hulde komen brengen. "Allen verzoeken uit eenen mond", getuigden Rapporteurs, "om onder de bescherming van een Europeesch ambtenaar, op elk der buitenposten, weder de pepercultuur te mogen uitbreiden, en daartoe slechts de order te ontvangen, om onmiddellijk de handen aan het werk te slaan, met het eenige verzoek echter, dat de hoeveelheid peperranken van elk huisgezin, van 1000 boomen, gelijk voorheen, op 500, en de hoeveelheid te onderhouden boomen van een ongetrouwde van 500 op 250 ranken worde bepaald. Dezelve bieden al dadelijk eene noemenswaardige hoeveelheid peper te leveren aan, welke zij ronduit verklaren, zich de moeite niet te hebben willen geven, van uit de verafgelegene dorpen, naar de monden der rivieren af te brengen, uithoofde der onzekerheid van daarvoor betaling te zullen erlangen."

Het rapport gaat daarna over tot de bespreking van de met de Engelschen geslotene contracten, op wier handhaving bij het tractaat van 1824, naar wij weten, zooveel prijs werd gesteld; inzonderheid wordt de aandacht gevestigd op de contracten dd. 18

Juni en 4 Juli 1818 door Raffles met een paar hoofden gesloten, en waarbij de pepercultuur „vrij” werd verklaard met invoering echter van een hoofdgeld. „Nimmer” was dat hoofdgeld ingevoerd kunnen worden, verzekerden Rapporteurs, „alzoo de bevolking zich daartegen *in massa* heeft geopponeerd” en wel „op instigatie van de pangerangs zelven — toen het volk in groote menigte voor de barrière verzameld was om den heer Raffles in persoon te spreken; ’t welk dezelve (uit vrees voor eene scène gelijk als die der moord van den resident Parr) met behulp der sterke arm heeft afgewend”. De belofte was toen gegeven, dat de belasting, „met opoffering der gouden bergen, welke men zich van het hoofdgeld had beloofd”, nimmer zou worden geheven (a). Ook van het in de nota der Londensche gemachtigden genoemd contract dd. 23 Mei 1818 maakten onze commissarissen melding. „Dit gansche document”, deelden zij mede, „houdt niets belangrijks in, en echter heeft men hetzelfde van zooveel belang doen voorkomen, dat daarvan zelfs melding gemaakt wordt, in de officieele correspondentie tusschen H. H. E. E. de plenipotentiarissen der beide Gouvernemen ten, tijdens het sluiten van het tractaat dd. 17 Maart 1824”. „De omstandigheden, welke het sluiten van dit contract hebben vergezeld, zijn”: verhaalden Rapporteurs, „dat het onbeschaafde bergvolk van Passumah Oeloeh Manna op dat tijdstip, even als sedert onheugelijken tijden steeds hunne gewoonte is geweest, als roofbenden naar de stranden waren afgezakt, en de dorpen der benedenlanden, ingeval van onvoldoenden tegenstand, bedreigden te plunderen, om ’t welk tegen te gaan, de Compagnie meermalen contracten heeft aangegaan, welke zelden langer zijn gerespecteerd dan de herinnering aan de geschenken duurde, welke de hoofden van de bergvolken bij die gelegenheid steeds ontvingen. Bij het aangaan van bovengenoemd contract heeft hetzelfde plaats gehad; de heer Raffles heeft door goud de hoofden van Pasoemah Oeloeh Manna een contract opgedrongen, hetwelk voor hen niets verbindends vervat, doch alle voordeelen aanbiedt, en desniettemin door hen nauwelijks met goeden wil is aangenomen.” (b) Ten slotte gingen Commissarissen na, wat voor Benkoelens toekomst moest gedaan worden. (c)

(a) Men leze ook de voorlaatste zinsnede van den brief in bijl. 9.

(b) Raffles had het Atjehcontract op dergelijke wijze tot stand gebracht. Zie *Atjeh*.

(c) Zie het gansche verslag in *Westkust I* bl. 527; ov. 67.

II.

De verhandelingen, die tot dusver van mijne hand in 's Instituuts Bijdragen verschenen, zullen den aandachtigen lezer hebben overtuigd, dat ik steeds met groote uitvoerigheid de stukken wedergaf, die Mr. Roosegaarde Bisschop uit het Londensch koloniaal archief heeft getrokken. Ook daar, waar ik soms persoonlijk twijfelde of het overnemen dier stukken wel voldoende door hun belang gerechtvaardigd was, ging ik er nog toe over, bij de mogelijkheid, dat wellicht anderen de publicatie op prijs stelden. Die twijfel kan echter, naar mijne bescheiden meening, niet bestaan, bij de kennisneming der vele brieven, die geschreven zijn over de volgende quaestie, die nagenoeg geen historisch belang voor ons heeft.

Raffles had in 1818 de in Benkoelen aanwezige slaven, „kaffers”, vrij verklaard; verder waren er bannelingen, tijdens of vóór de overgave van het gezag aan ons, mede vrij verklaard; zij werkten met name op de plantages der ondernemers. Men trof er nog meer van elders herkomstige werklieden aan. Bij de vervanging van de Engelsche door de Nederlandsche vlag had het Engelsch bestuur aan al die menschen een kleinen onderstand toegelegd, voor zoover ze niet in de specerijperken of elders in hun onderhoud genoegzaam konden voorzien. Eindelijk waren er nog te Benkoelen oude geëdienden enz., die ten laste der Engelsche kas pensioen erlangden (a).

Het bestaan van deze ingezetenen onder het Nederlandsch gezag gaf nu aanleiding tot eene breede correspondentie, welke in Bisschop's verzameling voorkomt; eensdeels doordien oorspronkelijk aan hun vertrek vanwege ons bestuur moeilijkheden in den weg werden gelegd, anderdeels wijl de met de uitkeering der gelden belaste Engelschman zijne verplichtingen niet behoorlijk nakwam. Wat mij in de verzameling over een en ander niet volstrekt onbelangrijk voorkomt, volge hier.

Art. 14 van het Londensch tractaat luidde aldus: „Al de ingezetenen van de landen bij dezen afgestaan, zullen gedurende den tijd van zes jaren, te rekenen van het tegenwoordige tractaat, de vrijheid hebben om naar welgevallen over hun eigendom te beschikken en zich zonder hinder of belet, te begeven, werwaarts zij zullen goedvinden.”

(a) In B's verzameling komen lijsten van namen hiervan voor, die door 's Rijksarchief op prijs worden gesteld, in het belang van onderzoekingen, die soms noodig blijken. Verg. noot a op bl. 410 mijner *Stichting van Singapore* dl. LIV (1902); ov. 98.

Bij de overgave van Benkoelen was aan de vrijverklaarden ter keuze gelaten om naar Pinang of Singapore te verhuizen, in welk geval zij van de toelage ad 6 ropyen 's maands verzekerd bleven (a). Van dit aanbod hadden enkelen gebruik gemaakt, niet allen; doch onder deze achtergeblevenen waren er ten slotte ook velen opgekomen, die later hun wensch tot verhuizing te kennen gaven. Misschien werden de menschen opgestookt, wijl men zich te Pinang en Singapore van de vermeerdering dier werkkrachten resultaten voorstelde; het blijkt echter mede, dat na de overgave de toestanden van Benkoelen zoo ongunstig waren veranderd, dat de vrijverklaarden niet altijd voldoende levensonderhoud konden vinden. Hoe ook, er kwam een Engelsch schip met zekeren heer Lewis aan boord om de menschen af te halen; doch ons bestuurshoofd Verploegh weigerde de verhuizing toe te laten, vermoedelijk wegens gebrek in de vormen. De Britsch-Indische regeering zond daarop de *Louisa* met den vroegeren resident Prince naar Benkoelen. Verploegh verzette zich nu aanvankelijk niet meer; maar er rezen weder bezwaren, toen Prince wilde bekend maken dat ieder, die wenschte te vertrekken, vrije passage zou genieten; verder dat zijne schulden zouden betaald worden en dat men voor pensioenen en voorschotten in aanmerking kwam. Onze resident beschouwde dit terecht als een onwettig middel om het emigreeren te bevorderen, en verbood daarom de proclamatie. (b)

(a) Ik ontleen een en ander uit een later rapport dd. 22 April 1829 van Ibbetson aan Prince of Wales, waarin het volgende staat (B): „In a letter from Mr. Prince dated Tappanooly the 8th September 1825 to Messrs. Lewis and Bogle it is stated that „Having received the instructions of the Right Honorable the Governor-General in Council, under date the 14th April last to offer the Coffrees emancipated by the late Lieutenant-Governor in the year 1818 the option of proceeding to Prince of Wales' Island or Singapore upon a moderate pension, not exceeding 6 rupees each — you will please to communicate this liberal consideration of Government to the individuals in question, and procure a passage for such of the Coffrees as may desire to remove“. Neither here, nor in any subsequent part of the correspondence it appear, whether the labor of the pensioners on their arrival is to be in consideration of this pension, at the disposal of Government. At Bencoolen such of them only as were *not* engaged in private employ were provisionally allowed subsistence of rice, salt and rum, not equal in value to the money payment now made, from which may be inferred the intention of still employing them.”

(b) De bezwaren van Verploegh zijn mij uit de correspondentie niet rechtstreeks gebleken. Zij worden enkel incidenteel genoemd in een op bl. 296 te vermelden brief dd. 17 April 1828 van de Calcuttasche regeering aan het Pinangsche bestuur.

Hoe Prince hierover verbitterd was, blijkt uit onderscheidene semi-officieele brieven, door hem gericht aan den gouvernements-secretaris te Calcutta, C. Lushington.

In een schrijven dd. 7 September 1826 dringt hij er op aan, dat aan het Nederlandsch gouvernement niet de uitbetaling der gewaarborgde pensioenen worde toevertrouwd; op die regeering viel toch geen staat te maken; onder de Engelschen en inboorlingen heerschten algemeen wantrouwen, onrust en afkeer tegen het nieuwe gezag; de Engelsche ingezetenen waren buitengewoon ontevreden en zouden geen oogenblik langer te Benkoelen verblijven, indien zij slechts tegen matig verlies, hunne eigendommen konden verkoopen (a).

Den 22ⁿ daaraanvolgende berichtte hij „de totale mislukking” zijner missie, hetgeen zeer te betreuren was, meende Prince, wegens den algemeenen wensch om het Nederlandsch gezag te verlaten. Van Verploegh's verzet verklaarde hij niets te begrijpen, daar toch — nota bene! — art. 14 van het tractaat geene bepalingen tegen het overhalen tot emigreeren inhield. Aansporing tot uitwijken had bovendien volgens Prince — op zijn woord van eer — niet plaats gevonden; daarvoor was ook geene aanleiding, wijl de menschen veel te gaarne Benkoelen wilden verlaten. Resident Verploegh had weliswaar verlof gegeven, dat de ingezetenen met eenig ander schip dan de *Louisa* vertrokken, doch dat was maar boerenbedrog, wijl de resident zeer goed wist, dat geene andere gelegenheid zich zoude aanbieden en de menschen ook niet in staat waren den overtocht te betalen. Had de resident nog maar werk voor de menschen gehad, doch dit was evenmin het geval, meende Prince, zoodat slechts armoede en ontevredenheid werden in de hand gewerkt (b).

Den 26ⁿ deed Prince een nieuwen aanval wegens de laagheid van ons gouvernement. Verploegh had maar een voorwendsel gezocht om de zending te doen mislukken, en wel ten einde tegenover zijne eerste weigering aan Lewis consequent voor de regeering te Batavia te blijven; Rapporteur vond Verploegh buitengewoon gemeen en als een staaltje van de oneerlijkheid van het nieuwe bestuur verhaalt hij, hoe besteld brandhout niet eens werd betaald (c)!

Al deze brieven waren nog te Benkoelen geschreven, doch dan gaat Prince terug en komt hij verbitterd over het mislukken zijner

(a) Zie bijl. 10.

(b) Zie bijl. 11.

(c) Zie bijl. 12.

zending te Padang. Daar schrijft hij nog een brief dd. 12 October 1826. Hij hoort er van Du Bus' bezuinigingsmaatregelen, waardoor het bestuur van Sumatra's Westkust op veel bescheidener voet ingericht, „vele tractementen verminderd, verscheidene betrekkingen ingetrokken en zelfs noodzakelijke uitgaven afgeschaft werden, hetgeen een nadeeligen invloed had op den naauwelijks ontloken bloei, dien deze residentie, niettegenstaande de zware door den oorlog veroorzaakte kosten, vertoonde" (a). Verploegh, die tevens den residentsrang met dien van assistend-resident moest verwisselen, had, meende Prince, het besluit der bezuinigingen met opzet verborgen gehouden, zoolang de *Louisa* te Benkoelen lag, ten einde dit de menschen niet te meer zou prikkelen om uit te wijken. Al de Engelschen, in dienst der Nederlandsche regeering, waren plotseling ontslagen. Bij de geringe sterkte van het garnizoen, zouden de Maleiers wel hun slag weten te slaan en de Padri's zeker zich van de Westkust meester maken. Er heerschte algemeene ontstemming onder de planters wegens gebrek aan bescherming te midden van eene ontevreden gemaakte bevolking. De waarde der eigendommen was in de 8 maanden sinds het optreden van het Nederlandsch gezag, 85 en 90 pCt. gedaald en koopers waren er niet voor (b).

III.

Naar het schijnt, oordeelde men echter van Britsch-Indische zijde zelf, dat menschen als Lewis en Prince niet de geschikte personen voor de Benkoeleesche emigratie waren geweest; dit zou althans eenigermate kunnen blijken uit een breedvoerig schrijven dd. 17 April 1828 door de Calcuttasche regeering aan het bestuur der Straits geschreven (c). Daarin wordt namelijk bericht, dat de Gouv. Gen. van Britsch-Indië aan Batavia verzocht had om zich over de aangelegenheid met den gouverneur der Straits te verstaan, en wel onder opgave van voorwaarden, die het Benkoeleesch bestuur geene ergernis meer konden geven. Ontving dientengevolge de gouverneur een gunstig antwoord van Batavia, dan moest men, luidde de lastgeving, een man naar Benkoelen zenden, „of temper,

(a) Francis' *Herinneringen*, dl. III bl. 172.

(b) Zie bijl. 13.

(c) In B's verzameling.

discretion and sound judgment", die alles diende te vermijden, wat tot onaangenaamheden kon leiden, terwijl met groote zuinigheid behoorde gehandeld te worden; tot emigratie moest men niet noodeloos aanzetten.

Maar het Bataviaasch gouvernement deed alsof het geen brief van Calcutta had ontvangen en gaf derhalve aan de Straits geen bericht. Intusschen dreigde de termijn van zes jaar, door art. 14 van het Londensch tractaat gesteld, te verloopen, waarom het bestuur van Poeloe Pinang besloot niet langer op antwoord te wachten. „Referring”, luidde eene nota dd. 20 October 1828 van gouverneur Fullerton aan zijn raad overgelegd, „to the long period that has elapsed since the receipt of the dispatch from the Supreme Government dated 17th April last, transmitting copies of the correspondence upon the subject of the removal from Bencoolen of certain Bengalees and emancipated convicts, and to the non-receipt of the expected reply from the Netherlands Government of Java to the letter from the Supreme Government under the same date; it becomes necessary to consider the measures that are best to be pursued under all the circumstances of the case. Private but authentic intelligence has long ago reached this, that the dispatch in question had been received, by the Governor-General at Java, since which there have been three direct arrivals from thence without anything official being received. The privileges allowed by the 14th article of the treaty will cease at no distant period (17th March 1830) and procrastination may defeat the main objects of the present discussion. Three years have already passed in fruitless negotiation, and it must be obvious that difficulties will rather be encreased than diminished by further delay and as it is an object with the Netherlands Government to put off the settlement, it is to be feared that no further notice will be taken of the communication already made, unless an officer be deputed for the express purpose of coming to a distinct understanding on the subject: such a measure appears to have been in the contemplation of the Supreme Government provided the expected reply proved unsatisfactory or inconclusive, and under all circumstances it may not it is hoped be considered improper to revert to it, under continued silence” (a).

Besloten werd dientengevolge het lid van het Pinangsch bestuur, den heer Ibbetson, naar Batavia te zenden met het Compagnie's ship

(a) De uitvoerige nota in B's verzameling.

Hastings. Hij kreeg de opdracht alles zoo zuinig mogelijk te doen.

De benoemde commissaris kwam in den aanvang van December 1828 te Batavia, vanwaar hij den 6ⁿ een brief aan comm.-gen. Du Bus zond. Hij berichtte te zijn aangekomen met een schrijven van gouverneur Fullerton; en de hoop uitdrukkende, dat de Bataviasche regeering overtuigd zou worden, dat hij, commissaris, geenszins tot emigratie zou prikkelen, verzocht hij stellige bevelen naar Benkoelen te zenden, ten einde er aan zijne zending geene hindernis werd toegebracht (a). Ibbetson kreeg daarna eene audiëntie bij Du Bus, bij welke gelegenheid de Comm. Gen. verzekerde, dat hij geenerlei bezwaren tegen de zending had, gelijk die door de Britsch-Indische regeering in den brief van 17 April 1828 was uiteengezet geworden. Even welwillend werd Ibbetson door den raad van Indië Goldman ontvangen, die hem een spoedig antwoord op het schrijven van 6 December in het vooruitzicht stelde (b). Maar — 't is waarlijk ook wel zonderling! — Ibbetson wachtte eene maand te Batavia, zonder er antwoord kwam. Hij waagde het toen, eene zéer bescheiden herinnering tot Du Bus te richten dd. 13 Januari 1829 (c). Dit werkte; drie dagen later kwam er antwoord, geteekend door den luit.-gouv.-gen. Chassé, bij afwezen van den Comm. Gen. Aangenomen werden de door de Calcuttasche missive van 17 April 1828 gestelde voorwaarden, en als eene bijzondere gunst werd hem medegedeeld, dat de bevelen hieromtrent naar de Westkust, met hem rechtstreeks naar Benkoelen, en dus niet door tusschenkomst van het opperhoofd te Padang, zouden gezonden worden (d). Ibbetson antwoordde den 24ⁿ, dat hij deze afwijking van de hiërarchische orde op prijs wist te stellen en den 25ⁿ Januari naar Benkoelen zou vertrekken. Denzelfden dag, wel te verstaan den 24ⁿ,

(a) „I hope to be able to convince Your Excellency, how contrary it is to the wish of my Government that individuals should be excited to emigration, and that Your Excellency will then issue such directions to the resident of that settlement as may prevent the possibility of future differences. (B)

(b) Behalve *bannelingen* en *kaffers* wilde Ibbetson ook „vrije Bengaleezen” te Benkoelen, tot het verlaten van het gewest voor den Hollandschen resident en hemzelf opgeroepen zien. Toen echter Goldman dit niet wilde toestaan, — omdat „it would open a claim on the part of the British Government to summon in like manner the whole population of the country” — gaf de Engelsche commissaris dit punt op. Rapport van Ibbetson aan *Prince of Wales* dd. 24 Januari 1829 (B).

(c) Zie bijl. 14.

(d) Zie bijl. 15.

berichtte hij aan *Prince of Wales*, dat hij eindelijk tot een vergelijk met de Bataviasche regeering had kunnen komen; waarom hij zoo lang op haar antwoord had moeten wachten, kon hij moeilijk zeggen. „I anticipate”, schreef hij, „the surprise and disappointment of the Honorable the Governor in Council at the lengthened period of my detention here, and the still further degree to which that will be raised when I confess my inability to offer any adequate explanation. In my personal interviews with the members of Government, I have experienced the greatest civility and assurances of dispatch, and to all my enquiries elsewhere, I am assured that in this respect, I have comparatively nothing to complain of. The whole is referable I am told, to the nature and usage of the present Government, to which I conceive may possibly be added, the time that was required for the subdual of feelings, upon a subject which had variously excited it.”

Den 24ⁿ Februari 1829 kwam eerst Ibbetson ter reede van Benkoelen; hij richtte tot ons bestuurshoofd een brief, waarin eene spoedige behandeling der zaak verzocht werd, daar er reeds veel meer over geschreven was, dan het belang van de zaak eigenlijk verdiende (a). Het bestuurshoofd was destijds de assistent-resident Francis. Deze schijnt aan de wenschen van den Britschen commissaris alleszins te hebben voldaan. Althans toen Ibbetson den 16ⁿ Maart 1829 gereed lag om met de Benkoeleezen, die naar elders verlangden te gaan, te vertrekken schreef hij hem een brief, dien hij besloot met: „to express my sense of the readiness you have evinced to expedite the objects of my mission here; for I am sure the amicable conclusion of this long standing affair, must be equally agreeable to our respective Governments”. Francis, geboren Engelschman en voormalig ambtenaar van het Engelsch koloniaal bestuur (b), schreef even welwillend dd. 17 Maart 1829 terug: „Allow me Sir, reciprocally to express my acknowledgement for the indulgence with which you have supported my endeavours in settling the affairs of the Coffrees and Bengallies, who are going to leave this; for without this indulgence I would certainly have met with many difficulties in the observation of the positive orders,

(a) „There was indeed already been so much more written upon the subject than its importance would appear to merit, that I indulge a hope that it may now be brought to a speedy conclusion, and in a manner equally satisfactory to our respective Governments.” (B.)

(b) Verg. mijne *Van de Graaf-Brieven* dl. I bl. 34.

7^e Volgr. I.

which I have received from my Government to facilitate your mission at this place; for the laws of this country, which were transferred to us by the former Government, and which still remain in force, are of such construction, that the native chiefs here have the right to prevent the departure of any one, who now have received their passes to go; in which case we could once more have fallen into those difficulties which have already given to this cause a delay, unpleasant to our mutual Governments: therefore, it is with double pleasure that I see the end of our business without any dash whatsoever, and the amicable way in which every thing is settled does me join with you in saying *that must be equally agreeable to our respective Governments.*"

De *Hastings* vertrok met 'n 250 vrijgelaten kaffers en bannelingen met familie en bovendien 500 menschen, die mede passen hadden gekregen *"amongst whom are most of the beggars of the settlement"*, berichtte nog dd. 21 Maart Ibbetson aan Francis van de reede te Benkoelen, naar aanleiding van Francis' verzoek om wegens ziekten achtergelaten Bengaleezen w. o. lepralijders te laten nakomen, en waarvan zich de Britsche commissaris onder een voorwendsel had afgemaakt, *"because"*, luidde zijn rapport dd. 22 Maart aan *Prince of Wales*, *"without risking a little of the good understanding existing between us, I could not venture my real motive for an absolute refusal, which rested upon the knowledge I had obtained, that the sufferers alluded to were neither more nor less than all the vagabonds and beggars of the place"*. Ibbetson ontraadde dan ook ten sterkste om nog meer menschen van Benkoelen te halen. *"I should strenuously recommend that no further expense whatever be incurred on this account"*, luidde zijn advies; *"the individuals now embarking scarcely appear sensible of the kindness that is extended to them, and I verily believe would be induced for a very few rupees to be paid to each, again to return to their original employments. Many of the convicts are of notorious bad characters and the coffrees noted more for their laziness and aptitude to drink than any other quality."*

IV.

De Britsche commissaris was niet slechts voor de quaestie der emigranten, doch tevens voor financieele aangelegenheden naar Benkoelen gezonden. Behalve namelijk die vrijverklaarden enz., welke

onderstand ontvingen, had men er ook, naar ik mededeelde, ten laste van de Engelsche kas gepensioneerd; bovendien waren de aldaar gevestigde planters door de Britsch-Indische regeering schadeloos gesteld voor de nadeelen, die zij als een gevolg van den overgang van het gezag aan Nederland leden; deze schade ontstond niet slechts door het ophouden der kunstmatige aanmoediging, door het vertrek van de vrijverklaarden, die er als werklieden dienst deden, enz., maar ook door het gemis van vrijheid van in- en uitvoer; immers, zoo nu invoer van het product in Britsch-Indië plaats vond, geschiedde het naar eene vreemde haven en onze regeering belastte bovendien uitvoer, zoo zulks plaats vond met vreemde schepen.

Belast met de zorg voor deze geldelijke zaken was zekere Robert Bogle, die echter tot groote ontevredenheid bij het bestuur te Calcutta aanleiding gaf. Ook hij bezat een specerijperk te Benkoelen. Hij was reeds ambtenaar geweest onder het Engelsch bestuur, en als assistent-resident ter Westkust bij het Nederlandsch bestuur overgegaan. Met de radicale bezuinigingsmaatregelen van Du Bus had de nieuwe regeering dien ambtenaar zonder eenige vergoeding aan den dijk gezet, hetgeen hem natuurlijk in hooge mate verbitterde; hij beweerde zelfs, dat hem in tractement tekort was gedaan. Daartegenover echter stond, dat, toen het Britsch-Indisch bestuur hem, na zijn ontslag uit den Nederlandschen dienst, aanwees voor de bereddering der vermelde geldelijke zaken, commissaris Ibbetson de administratie hiervan zoodanig in wanorde vond, dat om het tekort te dekken, Bogle de waarde van zijn specerijperk aan den commissaris afstond (a); doch bij dit alles wierp Bogle steeds mede de schuld op de maatregelen der Bataviasche regeering. „I have to express the most poignant regret”, schreef hij o. a. dd. 19 Maart 1829 aan den mede te Benkoelen zijnden Ibbetson, „that from the present reduced state of this Settlement in its pecuniary resources, recourse has been obliged to be resorted to beg you for the present adjustment of that sum in the manner adopted, and I beg respectfully to throw myself on the liberality and leniency of the Government in demanding payment, should the indemnity for losses sustained by the transfer of the Settlement to the Dutch be prolonged by the higher authorities, and from the great disappointments, which I have experienced from the Nether-

(a) Het stuk in B's verzameling.

lands Government, and the faithless conduct of that body towards me respecting my arrears of pay, while in their service, I have every reason to be extremely dissatisfied, and I most respectfully solicit that some other channel for the demand may be resorted to than the Government of Java: and I trust you will not think it irrelevant to the subject, when I solemnly declare, that for a period of 32 months that I was in their service as Assistent-Resident, at a salary of 500 rupees per mensem, the only pay I received was from January to December 1826, 12 months only during that period, and the arrears though applied for often by me previously to, and since my resignation of their service, has become a hopeless case."

"I cannot conclude", luidde mede eene verdediging dd. 9 Maart 1829, "without taking the liberty of drawing your attention to the reduced and oppressed condition of this unfortunate settlement, since the transfer to the new Government; our trade has almost totally disappeared, the heavy duties laid on the produce of our plantations, both on being exported from this port and when imported into British India, it is again assessed as foreign produce, which under the former Government was free from any duties whatever — the little encouragement given to cultivation of any description, the great scarcity of money, the issues from the Treasury being a little copper, the unjust and vexatious regulation of demanding and requiring the amount of duties to be paid in silver money, which from its scarcity bears a premium of 20 per cent — the difficulty even of finding an opportunity for shipping our produce to ports where it is marketable, is not the least of the evils we have to complain of — the only vessels now frequenting this place being a few Dutch colonial crafts from Java — not a British merchantship has touched at this port since August 1827; — these and other untoward circumstances have tended to render our property nearly valueless, and bears extremely hard indeed on those like myself, who are obliged to remain on the spot with their property."

De bron is wel eenigszins onbetrouwbaar, doch wij weten van onze eigen geschiedschrijvers, hoezeer de Nederlandsch-Indische regeering dier dagen, door haar geldgebrek en hare fatale koper-regelingen, de goede trouw schond. Ibbetson, die, tevreden over de medewerking, welke hij van het Nederlandsch bestuur voor het slagen zijner zending had ontvangen, niet tot hard oordeelen

genegen was, erkent mede, dat wij op schandelijke wijze onze verplichtingen schonden. (a)

Wijl namelijk evenzeer in de afgestane Nederlandsche bezittingen van Vóór-Indië en Malakka pensioenen enz. waren te betalen ten laste der Nederlandsche kas, als in Benkoelen ten laste der Engelsche, namen ten slotte beide regeeringen op zich de uitkeering dier gelden ieder binnen de nieuw verkregen bezittingen, terwijl het verschil door wisseltrekking zou gedekt worden. De aldus ten laste van Batavia aan Calcutta komende schulden werden echter niet voldaan, terwijl op schriftelijke aanmaningen geen antwoord kwam. Ibbetson betreurde het, dat hij hiervan niet in tijds op de hoogte was gebracht, ten einde er te Batavia over te kunnen spreken: „as”, luidde zijne mededeeling dd. 22 April 1829 in den raad van Pinangs bestuur, „in all probability the pecuniary distress of that power may still induce it to continue silent upon a point from a feeling that by such conduct only can it for a short time longer evade the day of reckoning”. In zijn rapport van 22 Maart 1829, nog geschreven op Benkoelens reede, schetst hij aldus de gevolgen der verwarring in ons muntstelsel: „I cannot comprehend why the exchange here so greatly exceeds par, or why, when known it was never recommended to transmit guilders to Bencoolen for the payment of the pensioners, or to Batavia, as I have now suggested. Equally incomprehensible to me is the system of keeping accounts in a coin, neither used nor to be seen within the Settlement, and the drawing bills of exchange for it when the cash tendered and accepted (guilders) is intrinsically lower by 15 per cent than the Madras rupee.... All mercantile transactions here and at Batavia are conducted in copper, unless specially provided to the contrary, and the pensioners in a body solicited my interference,

(a) Medio 1833 brak te Benkoelen een opstand uit, waarbij de assistent-resident J. H. Knoerle werd vermoord. De heer Francis derwaarts gezonden, om het bestuur van den magistraat van Benkoelen R. Bogle over te nemen, schrijft verder in zijne *Herinneringen*, dl. III bl. 3: „Bij mijne komst aan wal vond ik de verwarring nog grooter, dan ik mij had voorgesteld. Het gezag was in handen van zekeren heer Bogle, geboortig van Benkoelen en van Engelsche afkomst, die door den heer Knoerle voorloopig tot magistraat was benoemd geworden”. — Hieruit blijkt alzoo, dat R. Bogle te Benkoelen was gebleven, ook na de commissie-Ibbetson. — Onder dagteekening van Benkoelen 20 April 1832 heeft de heer Knoerle belangrijke *Aanteekeningen* over eene reis door de binnenlanden gemaakt en daarin ook het bestuur van Raffles aan beschouwingen onderworpen; zie *De Oosterling*, bl. I (1835), bl. 49.

that I would also specify officially to the Assistant Resident, that silver guilders, as hitherto, was to be paid to them. One hundred siccas will purchase at Singapore $123\frac{1}{2}$ guilders, so that allowing for freight, insurance and other charges, the difference would still be very great in favor of my suggestion over the system that has hitherto obtained."

Naar het oordeel der Britsch-Indische regeering had Ibbetson zijne commissie op uitnemende wijze vervuld, doch aan diens verzoek om er dan ook eene extra-toelage voor te ontvangen, werd niet voldaan. "The Honbl. Mr. Ibbetson", berichtte de Calcuttasche regeering dd. 16 Juni 1829 aan Pinang, "enjoyed of course his full salary as member of the Council of your Presidency, and there is no authority in this country competent to increase or diminish this to any member of any of the Governments of India under any circumstances."

DEN HAAG, Februari 1903.

BIJLAGEN

BEHOORENDE BIJ HET ARTIKEL

„Benkoelen krachtens het Londensch tractaat van 17 Maart 1824”.

DOOR P. H. VAN DER KEMP.

Bijl. 1 bl. 286 noot *a*. Brief dd. 30 December 1824 van den Britsch-Indischen landvoogd aan den Gouv.-Gen. van Ned.-Indië (uit onze archieven):

Your Excellency will no doubt have been apprized of the conclusion of a Treaty between the governments of the Netherlands and Great Britain providing among other stipulations for the cession of the British possessions on the Island of Sumatra to the authority of the Dutch.

The period fixed for the completion of the transfer is the 1st of next March, but as under existing circumstances it would be extremely convenient to the Honorable Company's Government to effect the immediate transfer of Ayer Boongy, Natal, Tappanooly and the whole of our outstations on the northwest coast of Sumatra, we have authorized the acting Resident at Fort Marlbro' to make a proposition of this nature to the Resident at Padang, and we request Your Excellency's sanction to the arrangement and the consequent transmission of the necessary instructions to Padang on the subject, if no material objection shall occur to your judgment.

Bijl. 2 bl. 287 noot *a*. Brief dd 8 Maart 1825 van resident Prince aan onzen Gouv.-Gen (uit onze archieven):

I have the honor to acquaint Your Excellency that I have received instructions of the Supreme Government of British India to surrender the Honble Company's possessions on the island of Sumatra to the constituted authorities of the Netherlands Government on the 1st instant, and to embark the troops, military stores and convicts without delay together with

the commercial stock of pepper and coffee, for which tonnage is shortly expected.

2. The absence of agents on the part of the Netherlands Government has alone prevented my carrying into effect on the part of the British Government, the stipulation of the Treaty, concluded between the crowns of Great Britain and Holland on the 17th March 1824.

3. Transports for the removal of the Company's troops, establishments etc. are hourly expected, and they must embark on the immediate arrival of these vessels.

4. I have done myself the honor to address the Resident at Padang on this subject, and have requested that he would adopt measures for assuming immediate charge of the Company's northern stations of Nattal, Tappanooly and Ayer Bonghey, in order that those places may not fall into the hands of the Padries, before his troops arrive there, should ours be obliged to embark; but I am concerned to learn by a gentleman just arrived from Padang, that colonel De Stuers had not a soldier to spare for that service.

5. I am particularly anxious to avoid the necessity of vacating the Place, before the arrival of the troops of the Netherlands Government, as I apprehend that such a step might possibly be followed by serious consequences to the European inhabitants who are left, and I therefore trust that Your Excellency will have made arrangements for preventing the possibility of so great a calamity. Should Your Excellency, at this juncture, labour under difficulties in detaching a large body of men for the occupation of this station, I take the liberty of suggesting, as my opinion, that if no immediate political changes with respect to the natives here be contemplated by Your Excellency, one hundred men would be adequate to the security and protection of the lives and properties of the inhabitants; under other circumstances a much larger force would be necessary.

6. This number does not however provide for the possession of Nattal and Ayer Bonghey which countries being in hostility with the Padries, I would not venture to recommend a less force than two hundred men, with field pieces in order to prevent these places from falling into the hands of the enemy.

7. I also take the liberty of suggesting to Your Excellency, that there are several native officers at Bencoolen who have held the ranks of captains, lieutenants and ensigns, under whom a corps of natives might be raised, in aid of the authority of the Netherlands Government.

8. As a necessary communication, I take the liberty of enclosing for Your Excellency's information a statement of the salaries enjoyed by the native chiefs under the British Government and of pensions granted in lieu of the privilege of holding the opium farm which are confirmed to them by the treaty of 1818, and which it will be policy to continue.

Bijl. 3. bl. 287 noot *b*. Brief dd. 31 Maart 1825 van den gouv. gen. Van der Capellen aan resident Prince (uit onze archieven.)

Je viens de recevoir dans ce moment même votre lettre du 8 de ce mois.

Cette lettre est croisée avec mes ordres expédiés au résident de Padang pour s'occuper de suite à recevoir des mains des autorités Britanniques, les établissemens anglais cédés par le traité du 17 Mars 1824.

Malgré les difficultés et les retards que présente la mousson contraire j'ai fait partir déjà deux détachemens de troupes pour Padang, afin de servir à l'occupation des postes militaires dépendans du fort Marlborough; ils seront bientôt suivis par un troisième détachement.

Je pense donc que le colonel De Stuers, résident de Padang, aura déjà pris avec vous Monsieur, les arrangemens nécessaires pour l'exécution du traité.

Cependant, si par des circonstances imprévues il en était autrement, j'aime à croire que les troupes britanniques, ne se seront pas retirées des postes de *Natal* et *Ayer Banghis* avant de les avoir dûment remis aux agens commis pour en prendre charge et que la nécessité que vous paraissez pressentir dans votre lettre (§§ 3 et 5) d'exposer les districts à une invasion des Padries ne se sera pas réalisée.

Les relations amicales des cours de *Londres* et de *la Haye* me paraîtraient seules justifier cette confiance, sans même réfléchir à la forte responsabilité, dont se chargerait celui qui ordonnerait d'abandonner ces places, d'abord à cause des suites cruelles pour tout l'établissement de *Bencoelen*, qui pourrait avoir leur envahissement par les farouches ennemis qui les menacent et ensuite parce que le traité conclu en Europe ordonne que les postes cédés de part et d'autre *seront remis entre les mains des personnes dûment autorisées à les recevoir*, mais aucunement qu'ils seront *abandonnés* avant que les dites personnes se soient trouvées dans la possibilité de prendre leurs mesures, pour effectuer les stipulations de la convention.

J'ai l'honneur M^r le résident de vous assurer de ma parfaite considération.

Bijl. 4. bl. 287 noot *e*. Request dd. 6 October 1824 van de Madoe-reesche radens Mira di Ningrat, Mahomed en Doel Karim aan resident Prince (B):

We beg leave to state to you that in the year 1734 when the Dutch conquered Madura our late Grandfather named Panambohan Abdool Charim di Ningrat, who resided there desired our late father Raddin Tumungong, to proceed to Bencoolen to seek protection under the British Government which he enjoyed during his lifetime and was appointed an officer in the Bugis corps which appointment has descended to us and our children. He had twelve children excepting ourselves and two sisters; the rest have long since died.

Of us three the eldest Raddin Tumungong Mira di Ningrat, at present holding the commission of a captain in the Bugis corps was enlisted in 1774. Raddin Mahomed and Raddin Karim in 1794. We beg to add that ever since we have had the honour of serving the Honorable Company we have endeavoured to merit their protection and to obey all orders that were given to us. Raddin Mahomed received a wound at the Lahong war under the late colonel Clayton and accompanied the late capitein Adair to Longye Tunang and Patummah War. (*a*)

We have now been informed that the Honorable Company intend to effect an exchange with the Dutch of Bencoolen for Malacca. We extremely regret to hear of this account as we have so long enjoyed the protection of the Company without interruption and who alone have hitherto supported us and our family, whereon it is the intention of the Company to go, we and all our family both male and female will follow, and as we are very poor, we humbly hope that the Company will with their usual liberality renumerate us for our houses and plantations, and we further solicit with reference to the length of our services a pension equivalent to what we now respectively enjoy.

The pension of 30 Reals to each of our family we humbly hope will still continue.

We respectfully request that you will be pleased to forward this our address for the consideration of the Right Honorable the Governor General in Council.

Bijl. 5. bl. 287 noot *f*. Brief dd. 9 October 1824 van resident Prince aan den gouv.-secr. Lushington te Calcutta (B):

With reference to the infrequency of direct opportunities I

(*a*) Ik geef de namen, gelijk ze in het stuk voorkomen.

take the liberty of enclosing the original address in Malays and English of the surviving sons of the late Prince of Madura who was received under the protection of the British Government at this station at too distant a period for any Records at present in existence to fix, but with reference to the documents presented the time is stated to be as far back as the year 1734.

2. The cause of this address arises from a report which has got into circulation by private correspondence from Europe and Batavia that the station of Bencoolen and all others under the British flag on the island of Sumatra are to be surrendered to His Majesty the King of the Netherlands, and although no official information has yet been received here, either from Bengal or Europe on the subject, the feeling it has created among the natives as well as all description of persons is too strong to be disregarded and the dread of again being subjected to the dominion of the Dutch as well as the loss of individual property that will ensue, has urged these Malay Princes to solicit the notice of Government to save them from this distress.

3. The eldest, Raddin Tamoonghoong is Commandant at Croee; Raddin Mahomed is in a similar situation at Lays and is the person recommended to His Lordship in Council by the late Lieutenant Governor for his excellent management of that district in which he has considerable coffee plantations, houses, etc., Raddin Abdul Carrim has considerable property in houses at Bencoolen and enjoyed a confidential situation near the person of the late Lieutenant Governor.

4. The pension at present received of 30 Dollars per month, they request may be continued to their families after their own decease and their future support and protection in the event of a transfer they earnestly solicit from the liberality of the British Government.

5. This family in the first instance having fled from persecution and for many years having been received under the protection of the Company appears to me to introduce a case which duly impels me respectfully to submit to the favourable consideration of His Lordship in Council.

Bijl. 6. bl. 288 noot *b*. Request dd. 18 October 1824 van de Engelsche specerijplanters te Benkoelen aan den Gouv.-Gen. van Britsch Indië (B):

Humbly Sheweth.

That authentic intelligence having been received by your

Memorialists of the signature and ratification of a treaty transferring this Settlement to the dominion of His Netherland's Majesty in which no provision has been made to secure your Memorialists from the loss involved in the change your Memorialists beg leave most humbly and respectfully to submit for the consideration of your Lordship in Council the ruinous consequences to which they must be thus subjected and to solicit such interposition and arrangement as your Lordship may deem expedient.

That the liberal policy by which a considerable portion of the original importation of spice plants from the Moluccos was distributed to individuals with encouragement to embrace the speculation has been adopted and pursued by every successive administration of the Government of this Settlement down to the present period.

That the cultivation in its earlier stages notwithstanding this countenance had to struggle against obstacles which nothing but ardent enterprize and patient perseverance could surmount.

That having in the course of time attained to a degree of permanence and perfection which left the prospect of advantageous returns no longer dubious it naturally drew forth and engrossed most of the available resources of the Settlement.

That in consequence of the extraordinary encouragements and active exertions of the late Lieutenant Governor to extend the cultivation with the view of ultimate advantage to the Honble Company and the Mother Country very considerable sums have been recently withdrawn from other speculations and sunk in the further formation and cultivation of spice plantations.

That the present means of existence or the future prospects of your Memorialists (the greater portion of the British residents at this Settlement) are chiefly vested in the cultivation of spices, and that should the produce be immediately subjected to the ordinary regulations of Dutch and English commerce your Memorialists must be thereby exposed to inevitable ruin.

That the spices of this place are raised by great exertion and trouble on the part of the planters and that the advantages and inducements of your Memorialists have hitherto consisted entirely in the competition with the Dutch Monopoly and in immunities and encouragements of their own liberal and enlightened Government.

Finally that the situation of your Memorialists seems further entitled to consideration from the long uninterrupted esta-

blishment of the British Government at this Settlement which had precluded the anticipation of such a change and more especially since due provision was made for the withdrawal of capital from the speculative channels of Java on the cession of that Island although it had been held on an uncertain tenure and only for a very limited period.

From all which considerations duly and naturely weighed, your Memorialists most respectfully and humbly petition that your Lordship in Council will be pleased to continue for a specific period subsequent to the transference of this Settlement to the Dutch the present remission of the Import Duties in India on all spice bonâ fide the growth of Bencoolen and that your Lordship in Council will be further graciously pleased to interpose your Lordship's good offices with the Supreme Government of the Indian possessions of His Netherlands Majesty for the purposes of securing to your Memorialists the local immunities which they at present enjoy for such a period as may enable them to redeem the sums already sunk and to divert their funds and resources into a more eligible channel.

And your Memorialists as in duty bond shall ever pray.

- (Sd.) W. T. LEWIS for H. R. LEWIS.
 » W. T. LEWIS.
 » W. T. LEWIS for PALMER, en C^o.
 » W. T. LEWIS for H. HEATH.
 » W. BASKETT.
 » W. BASKETT for Estate THOS BLAIR.
 » WM. G. DAY.
 » W. T. LEWIS for WM. GRANT.
 » J. PALMER.
 » EDWD. PRESGRAVE.
 » EDWD. PRESGRAVE for THOMAS CHURCH.
 » J. SALMON.
 » ROBERT BOYCE.
 » R. WINTER.
 » R. WINTER for Estate E. ATKINS.
 » T. WILLIAMS.
 » T. WILLIAMS for Estate Miss SALMOND.
 » C. R. LEWIS.
 » T. W. ANGUS.
 » C. F. HARCOURT.
 » J. H. GRANT.
 » SAML. GARLING.
 » T. G. MITCHELL.

- Sd. HENRY SINCLAIR.
 » E. B. LEICESTER.
 » CURSAAGEE MUN CHEJY.
 » FRANCIS INGLIS.
 » W. INGLIS.
 » F. BEASLY.
 » G. PERREAU.
 » EDWD. COLES.
 » C. WISEMAN.
 » ROBT. BOGLE for CHAS. DAY.
 » R. WINTER for Estate P. NEISH.
 » JOHN CARRELL.
 » RADDIN MAHAMMED.
 » RADDIN DOL CARIM.
 » RADDIN TOMANGGOONG.
 » RAJA MALLIM.
 » DAING INDRAH.
 » W. T. LEWIS for ED. DAKAS.

Bijl. 7. bl. 288 noot *c*. Brief dd. 18 October 1824 van resident Prince aan den gouv.-secr. Lushington te Calcutta (B):

With reference to the expression of alarm and disappointment reported in my letter of the 9th instant to have been naturally excited in the breasts of all description of persons at this station in consequence of the receipt of private intelligence from Europe and Batavia relative to the surrender of the British settlements on the island of Sumatra to His Majesty the King of the Netherlands, I have now the honor to forward an address to the Right Honorable the Governor General in Council from the Spice planters of this Residency.

This appeal is so replete with facts and exhibits so correct a detail of the ruinous consequences which must inevitably await the concerns of the Memorialists if the liberal and fostering hand of Government is not equally extended towards the conclusion as it has been decidedly conspicuous in the encouragement of their undertaking that I respectfully solicit the favourable consideration of His Lordship in Council to the spirit of the petition in justice to their exertions and claims.

Bijl. 8. bl. 288 noot *d*. Request dd. 4 December 1824 van Pinangsche ingezetenen aan het bestuur aldaar (B):

We the undersigned Planters and Inhabitants of this Settlement, considering that by the Treaty lately made by His

Majesty's Ministers with the Netherlands Government, the settlement of Bencoolen has been ceded to the latter power — Great Britain and the rest of the world must again depend on the Dutch for spices — and that a main inducement with the Netherlands Government to accede to this Treaty may have been to obtain again, as contemplated in it, a monopoly of spices, beg respectfully to submit to the consideration of the Honorable the Governor in Council:

1st. That His Majesty's Ministers may possibly consider it an object of some national importance to supply the demand of the British Empire for spices with these articles, the growth and produce of our own territories.

2nd That the cultivation of spices has been already partially engaged in on this Island by several individuals, and that the climate and soil has been found perfectly adopted, the produce of the Mace, Nutmegs and Cloves, having been found by experiment at home to be of superior quality.

3rd. That there is at home a remission of part of the present duty payable on spices, in favor of those imported in British ships from India, but this we apprehend extends to spices although the produce of the Moluccos, or Foreign spices.

4th. That the cultivation of spices here, would, with due encouragement, be engaged in by individuals; and prove greatly beneficial in promoting the prosperity of the Island, by the employment of capital and labour.

Under these circumstances, we beg leave most respectfully to request the Honble the Governor in Council will be pleased to bring this subject, through the Honorable Court of Directors and the Board of Control, to the notice of His Majesty's Ministers, and to prefer, with their favourable recommendation, our respectful solicitation for the entire remission for the present of all duty at home on spices the produce of British Colonies, on production of a certificate to that effect from the collector of customs of the Settlement, where they have been produced. Spices otherwise imported continuing subject to the present rate of duty.

With such encouragement, we have no hesitation in assuring the Honorable the Governor in Council, that many individuals would be induced, notwithstanding the competition of the Netherlands Government, proprietors of the Moluccos, to engage in the cultivation of spices, and that we have no doubt the produce of this island and Malacca, also adapted for the cultivation of spices, would soon be adequate to the supply of Great Britain.

Bijl. 9. bl. 289 noot *a*. Brief dd. 7 September 1824 van resident Prince aan George Swinton te Calcutta (B):

It has been brought to my notice, that the subject of transfer to the Dutch has excited considerable feeling among the Native Chiefs of the Company's possessions on Sumatra and their adherents, who are said to have expressed their determination to oppose the measure.

To the Company they possess no hostility, but do not acknowledge their right to transfer to the very power, from whose dominion they sought protection from us, that which they conceive the Company have no right to give. The Company possess no territory of their own, and the basis of connection was mutual convenience. The Chiefs further alledge, if the Company decline the continuance of the old relations, we cannot detain them, but they have no right to plant the Dutch authority over us, and agreeable to the Malay law, what the Company are willing to leave behind, devolves to the Chiefs as proprietors of the soil. For protection the enforcement and amelioration of their laws, the Chiefs have been willing to accede to the Company's supremacy, but they acknowledge no conquest, and certainly they have always been recognized as a free and independent people, whose privileges, rights and institutions were to suffer no violation.

These are the principal arguments and feelings in agitation at present; but as Government has not received any official information of the transfer, it has not made any official communication to the native Chiefs, who act in the present instance upon the report in circulation here from Batavia, Padang and Madras.

I beg to enclose copies of such treaties and engagements, as can be found. The one of 1818, as far as regards the annual tribute from the natives is null and void, who refused on the principle of independence to pay any sum, and the Lieut^t Governor being sensible that it could not with justice or without much trouble be enforced by the Company relinquished the project.

I have considered it best to communicate in this way to prevent the subject of this letter becoming public.

Bijl. 10. bl. 295 noot *a*. Brief dd. 7 September 1826 van Prince aan den gouvernements-secretaris Lushington (B):

As it might have appeared indecorous to have alluded in my official letter of this date to a particular reason which

operated strongly with me to postpone the transfer of the pensions to the Netherlands Government, I beg to communicate it to you in a private manner, that it may or not, as you think best, be submitted to His Lordship.

The measures and character of the local Government at Bencoolen, I regret to say, have not inspired confidence and satisfaction among the English and Natives but are of such an arbitrary faithless and fluctuating description that the impression generally felt, is that of mistrust, alarm and disgust, and the pensioners were really apprehensive that if the payment of their pensions was left to the Government, that it would attempt to exercise a control over them, and command their services, in a way which would be very incompatible with their ease and comfort.

Whether or not this would be the result I trust that His Lordship will be pleased to consider this feeling as an additional reason to those specified in my official letter for postponing the transfer of the pensions more particularly as the rare communication between Bencoolen and an English port might deprive the pensioners of the means of submitting such a grievance to the notice of Government.

The English inhabitants are exceedingly discontented, and declare that they would not stay an hour longer at Bencoolen if they could dispose of their property at a moderate loss.

Bijl. 11. bl. 295 noot *b*. Particulier schrijven dd. 22 September 1826 van Prince aan den heer Lushington (B):

The cause of the total failure of my mission to the West Coast you will learn from my official report; it is to be regretted, on account of the prevalent desire which exist to remove from Dutch authority.

I cannot account for the conduct of the Resident at Bencoolen in presuming to refuse permission after it had been granted by his superior at Padhang, unless he has been furnished with private instructions by that Chief.

The basis of the objection to permit the departure of the coffrees and convicts by the *Louisa* is founded on the pretext of foreign inducement but there is nothing expressed in the XIV art. of the Treaty on this subject even if it had been resorted to, and therefore I cannot discern upon what reasonable ground the local Resident established his objections.

As far as relates to my own proceedings, I give you my honor nothing like instigation to emigrate has been used by me, there was no occasion for it, the people too solicitous

to make their applications to depart, from the own free will.

The permission subsequently granted to depart, by any other opportunity than the *Louisa*, is frivolous and delusive, as the local Resident knows well that none other is likely to occur, and that the people are of themselves incapable of paying the sum which would probably be demanded for their individual passage, while this deceptive indulgence will serve to prove, that Mr. Verplough can set aside at pleasure the nominal restriction of the Native Chiefs against emigration and make it an argument in his favour when it suits his purposes.

If there really was employment in the place for the applicants Mr. Verplough might justly feel desirous of keeping them, but in the present instance his refusal is devoting a number of people to distress and discontent.

Bijl. 12. bl. 295 noot c. Brief dd. 26 September 1826 van Prince aan Lushington (B):

With advertence to my private communication of the 22nd instant I trust you will pardon my intruding further on the subject of Mr. Verplough's conduct, but in endeavouring to assign a reason for such extraordinary perversion, and wilful mis-construction, I am persuaded that one of the causes of his objections is the necessity of appearing consistent in the eyes of his own Government, for having in a previous instance prevented the departure of the people he could not well give his consent in the present, and hence may be inferred his pretext of foreign inducement and private instigation to emigrate on my part.

I consider the XIV art. of the Treaty as a set off against the unfairness of consigning a whole people over to the power against which they sought our protection when the natives first invited the English to settle at Bencoolen and Nattal, in order that those who did not accord with Dutch legislation might have the option of retiring.

Mr. Verplough's declaration that there is not lett or hindrance on his part is evasive and delusive, because he knows that the people have not the means of moving on account of the port being no longer resorted to by English shipping.

Some idea may be formed of the discontent which prevails from the following instance of the meanness of the local Government which I am informed is in character with all its measures. An order was issued to provide a quantity of firewood for the use of the steamvessel expected from Java,

and a promise, that it should be received at the Company's price 6 Rupees pr. fathom. The wood was brought, it remained two months exposed, but the owners could not get the value; at last Government informed them they should receive 2 rupees pr. fathom, as the wood was bad; — such are the miserable subtleties resorted to, confidence is lost, and mistrust and discontent substituted.

Bijl. 13. bl. 296 noot *l*. Brief dd. 12 October 1826 van Prince aan Lushington (B):

I have just received information from Bencoolen that a few hours after I had quitted, the Resident issued a Proclamation from the Commissioner General at Batavia reducing the station of Bencoolen to an Assistantship under Padang.

All the Dutch Civil servants excepting two are ordered to return to Batavia, where they are placed as supernumeraries upon a scanty allowance or have the option of returning to Europe, and a passage found them.

The English in the employ of the Dutch, without a moment's warning are discharged; these are Mr. Bogle, late Assistant Resident, Messrs Day, Wiseman, Angus and Bayley. The reduced establishment is to consist of an Assistant in charge and a Collector who is also to be Master Attendant Store keeper and Paymaster. The Dutch have still a quantity of salt and rice in their stores of Military, an officer and 40 men should the disturbances at Java not be quelled. (*a*) I do not think the minds of the Malays are so well disposed towards the Dutch, as not to make an attempt to expel them from the place.

It seems that those orders were in Mr. Verplough's possession since the 8th of September but he would not enforce them till the 1st October because I was still in the Settlement and I suppose the reason for this unnecessary caution was that the claims and desires of the people to quit Bencoolen might not be strengthened by the projected almost desertion of the place under a knowledge of this reduction. Mr. Verplough's opposition to the removal of the coffrees and convicts, appears to me more perverse, unreasonable and even cruel, for the situation of these people must proportionally become worse in every way.

The proprietors of plantations complain of the want of protection and of the exposure of their property to the con-

(a) Deze zin schijnt in het stuk niet juist weergegeven.

sequences of the irritated feelings of a discontented population.

Property had fallen 85 and 90 percent in 8 months after the transfer, and in fact was valueless, for the holders of houses and grounds could effect no sale, even when I was there.

The reductions at Padang by order of the Commissioner General are of a similar nature, the Civil and Military Establishments are reduced to an experimental footing, for I cannot call it anything else, as the safety of the station depends now solely on the good will and pleasure of the late enemies of the Dutch, the Padries, I think it will not be long before the West Coast is again offered to our Government.

Bijl. 14. bl. 298 noot *c*. Brief, gedagteekend Salemba 13 Januari 1829 van Ibbetson aan comm.-gen. Du Bus (B):

Adverting to the length of period that has elapsed without my having been favoured with a reply to the letter I had the honor to address to Your Excellency, under date the 6th (Dec. 1828) Ultimo, regarding certain convicts and coffrees at Bencoolen, and to the present season of the year, which under any circumstances must necessarily preclude a very expeditious conclusion to my mission, I venture to assure myself that Your Excellency will excuse if not participate in the feeling which again induces me to address you upon the subject.

In my first interview with Your Excellency, you condescendingly assured me that no difficulty whatever presented itself in the satisfactory adjustment of the points, as submitted to your consideration, in the letter of the 17th April (1828) last from the Supreme Government of British India, since which on the 17th of last month having also received similar assurances from the Honorable Mr. Goldman, at a special and official conference upon the same subject, I confidentially anticipated an early reply, and a speedy departure hence, which were objects of some importance.

Nothing can be more remote from my intention in any observation I have made, than to hazard by implication even the semblance of conveying a feeling adverse to the strictest cordiality and respect. Your Excellency has doubtless much of importance to occupy your time, and if therefore I succeed in attracting your favourable attention to the subject of my mission, but a few days earlier than might otherwise have been the case, the object of the present address will be accomplished.

Bijl. 15. bl. 298 noot *d.* Engelsche vertaling van den brief dd. 16 Januari 1829 van den luit.-gouv.-gen. Chassé aan Ibbetson (B):

With reference to your letter dated the 6th December last to His Excellency the Commissioner General of Netherlands India, and to the conference that took place between you and Messrs Goldman Councillor of India, and Du Puy, Acting Chief Secretary of Government, relative to the emancipated convicts and others at Bencoolen, I have the honor to inform you:

That the three points purposed to be settled by previous mutual arrangement in the letter from the British Government dated the 17th April 1828, with the view of giving due execution to the 14th article of the Treaty of London as far as Bencoolen is concerned are acquiesced in and agreed to by the Netherlands Government, under the following explanation for the better understanding of the same, viz:

With regard to the first point, being as follows —

That no objection shall be made by the Netherlands Local Officers to the departure in such vessel or vessels as may be provided by the British Government of any description of persons declaring their desire to remove when called upon to make their election in the manner proposed by that Government, nor to their wives and families accompanying them.

That the summons to appear before the British Agent and the Assistant Resident shall be confined to the liberated convicts and coffrees with their families, and that the free Bengallies and other persons shall not be included therein, it being understood that all such among the latter as may be desirous of availing themselves of the privilege conceded by Article 14 of the Treaty shall be permitted to appear before the joint authorities, although not called upon to declare such desire, in which case they will be proceeded with in the same manner as the convicts and coffrees who shall have been summoned as above.

With regard to the second point, being of the following tenor—

That if local debts are proved against any of these persons, it shall be necessary that the creditors be satisfied for their just claims, before permission to depart be granted, but that it shall be left entirely to the British Agent to aid them in the adjustment of their debts by advance of money or otherwise and that such assistance shall not be made a ground for refusing permission to depart to such as have a right thereto by the Treaty.

That it is previously understood and agreed to by both parties, that such of the persons in question, as do *not* discharge their just debts, shall not be allowed to remove.

The third proposition is as follows —

That no law established since the transfer of Bencoolen, or not in force at that time, shall be adduced or allowed effect, in bar of the right to remove, declared by the Treaty.

The Netherlands Government has no remark to make on this proposition considering it as included in the first. The necessary orders will be forthwith issued to the Assistant Resident of Bencoolen in pursuance thereof, to proceed to the final settlement of this matter without delay on your arrival at that place, and in the manner regulated above, that officer will also be instructed to expedite and facilitate the execution of your mission as far as may be necessary and practicable, and will be recommended to arrange every thing with you on the best understanding.

These orders will be addressed *direct* to the Local officer at Bencoolen, and will be handed to you, in order to expedite the completion of your Commission, as otherwise, according to the existing institutions, our directions on this subject should be forwarded to the Resident and Commandant at Padang, to whom the Assistant Resident of Bencoolen is subordinate, and through whose intervention the ulterior instructions to the latter officer should in the regular course be communicated.

In this particular case however, from a consideration of the delay which would thereby be caused especially at this season in the termination of the mission with which you are entrusted, we have resolved to depart from accustomed rules, trusting that the British authorities will see in this a new proof of the readiness of the Netherlands Government to facilitate the execution of the Treaty of London, as far as is possible on our part, and at the same time of our desire to strengthen by all proper means, the good understanding now happily subsisting between the two Governments.